

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Det föreslås att nytt tillstånds- och tillsynsverk för social- och hälsovården genom lag inrättas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Verket ska överta de uppgifter som för närvarande sköts av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården och dessutom sköta uppgifter som hänför sig till styrningen och övervakningen av socialvården.

Dessutom föreslås det att nödvändiga ändringar som hänför sig till verkets nya till-

synsuppgifter samt till styrningen av tillstånds- och tillsynsuppgifterna ska göras i socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården avses träda i kraft den 1 januari 2009. De lagar som hänför sig till tillsynen över socialvården avses träda i kraft den 1 januari 2010.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral	4
Rättsskyddscentralen för hälsovården	6
Utvecklingsbehoven inom övervakningen av socialvården.....	7
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	9
4. Propositionens konsekvenser	10
4.1. Ekonomiska konsekvenser	10
Konsekvenser för den offentliga ekonomin	10
Konsekvenser för företag och näringslivet.....	11
4.2. Konsekvenser för myndigheterna	11
4.3. Konsekvenser i fråga om personalen	11
4.4. Samhälleliga konsekvenser	12
5. Beredningen av propositionen	12
Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	12
6. Samband med andra propositioner.....	13
DETALJMOTIVERING.....	14
1. Lagförslag	14
1.1. Lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.....	14
1.2. Lag om ändring av socialvårdslagen.....	17
1.3. Lag om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice.....	20
1.4. Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	21
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	21
3. Ikraftträdande.....	21
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	21
LAGFÖRSLAG	23
Lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården	23
Lag om ändring av socialvårdslagen	26
Lag om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice.....	28
Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	32

BILAGA.....	35
PARALLELLTEXTER.....	35
Lag om ändring av socialvårdslagen	35
Lag om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice.....	39
Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	46

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Central- och regionalförvaltningen för social- och hälsovården består av social- och hälsovårdsministeriet, ämbetsverken och inrättningarna under ministeriet och länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar. Som en del av statsrådet ansvarar social- och hälsovårdsministeriet för beredningen av lagstiftningen inom sitt förvaltningsområde och för planeringen, forskningen, utvecklingen, verkställigheten och uppföljningen inom förvaltningsområdet. Verksamhetsidén för social- och hälsovårdsministeriet är att främja befolkningens välfärd, hälsa och funktionsförmåga och trygga en sund livsmiljö, tillräcklig utkomst och social- och hälsovårdstjänsterna. Ministeriet styr och övervakar också verksamheten vid ämbetsverken och inrättningarna inom sitt område.

Det finns ett flertal verksamma ämbetsverk och inrättningar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. En del är tillstånds- och tillsynsmyndigheter och en del tillhandahåller information till stöd för beredningen av lagstiftningen, den social- och hälsopolitiska planeringen och beslutsfattandet. Länsstyrelserna är regionala myndigheter för statsförvaltningen med uppgift att styra och övervaka efterlevnaden och fullföljandet av lagstiftningen och centralförvaltningens anvisningar.

I propositionen föreslås det att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler och Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter ska slås ihop till ett nytt ämbetsverk under social- och hälsovårdsministeriet.

Avsikten är att en särskilt proposition ska främja forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovårdens förvaltningsområde genom att Folkhälsoinstitutet och Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården *Stakes* slås samman till en ny forsknings- och utvecklingsinrättning, Institutet för hälsa och välfärd.

Det centrala målet är att sammanföra två tillsynsämbetsverk som lyder under social-

och hälsovårdsministeriet till ett enda ämbetsverk och två inrättningar till en enda inrättning i syfte att skapa klarhet i förvaltningen och effektivisera användningen av resurserna.

2. Nuläge

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

Enligt lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994) ska centralen sköta den tillsyn som förutsätts i alkohollagen (1143/1994), kemikalielagen (744/1989) och lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976). Dessutom ska centralen sköta de uppgifter som anges i hälsoskyddslagen (763/1994) och gentekniklagen (377/1995). Centralen övervakar näringsverksamheten inom alla dess ansvarsområden och leder de regionala och lokala tillsynsmyndigheterna. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral är underställd social- och hälsovårdsministeriet.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral är tillstånds- och tillsynsmyndighet när det gäller tillverkning, partiförsäljning och skattefri användning av alkohol samt import av sprit. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral har till uppgift att leda och utveckla länsstyrelsernas tillståndsförvaltning och tillsyn, producera data- och kommunikationstjänster inom alkoholförvaltningen och övervaka minutförsäljningen och serveringen av alkoholdrycker samt reklam och annan säljfrämjande verksamhet i fråga om alkoholdrycker i hela landet. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral är registeransvarig för det riksomfattande alkoholnäringsregister som ska föras över näringsidkare för handläggning och övervakning av ärenden gällande alkoholtillstånd och för alkoholstatistiken. Produkttillsynscentralen är också den behöriga nationella myndighet som avses i

EU-lagstiftningen om produkt tillsynsärenden gällande alkohol och ska enligt livsmedelslagen (23/2006) planera, styra och verkställa tillsynen i fråga om drycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol och leda länsstyrelserna i tillsynen över alkoholbutikerna. Myndigheten övervakar verksamheten vid det statsägda alkoholbolaget samt iakttagandet av de förfaringsbestämmelser som krävs av bolaget med monopolställning och rapporterar om det till EU-kommissionen. Som tillståndsmyndighet övervakar social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral också försäljningen av alkoholdrycker i finska kommunikationsmedel i internationella trafik. Myndigheten deltar som sakkunnigmyndighet tillsammans med olika ministerier i beredningen av EU-lagstiftningen om alkohol och som sakkunnigbiträde i rådets och kommissionens arbetsgrupper samt verkar som sakkunnig vid den nationella implementeringen av EU-rättsakter.

Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral förebygger skador på hälsan som förorsakas av kemikalier samt brand- och explosionsrisker samt leder verkställandet och övervakningen av kemikalielagen på riksomfattande nivå inom sitt ansvarsområde. Produkt tillsynscentralen ska godkänna vissa biocidpreparat och bedöma de hälsorisker växtskyddsmedel och skyddskemikalier medför. Dessutom ansvarar centralen för godkännandet av auktoriserade testanläggningar och upprätthållandet av kemikalieregistrets produktregister.

Till denna del deltar Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral i EU-riskbedömningen enligt växtskyddsmedelsdirektivet (91/414/EEG) och biociddirektivet (98/8/EG). Produkt tillsynscentralen ansvarar för toxikologiska riskbedömningar i fråga om växtskyddsmedel och bedömningar av risken för att arbetstagarna exponeras samt toxikologiska riskbedömningar i fråga om biocider, inklusive risken för att arbetstagarna och konsumenterna exponeras och bedömningen av fysikalisk-kemiska egenskaper. Produkt tillsynscentralen godkänner också testningsanläggningar i Finland som i enlighet med direktiv 2004/10/EG tillämpar kvalitetssystemet GLP. Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral ansvarar för den behöriga

nationella myndighetens uppgifter enligt den nya REACH-förordningen (EG nr 1907/2006), upprätthållandet av rådgivningstjänster och tillsynen över förordningen inom sitt ansvarsområde. Produkt tillsynscentralen deltar också i Europeiska kemikaliemyndighetens (ECHA) i REACH-förordningen avsedda beslutsprocesser och arbetet inom forumet för tillsyn. Dessutom sköter produkt tillsynscentralen vissa uppgifter som enligt förordningen om tvätt- och rengöringsmedel (EG nr 648/2004) ankommer på medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral förebygger sanitära olägenheter i livsmiljön, samordnar den riksomfattande tillsynen över lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd och utvecklar tillsynsverksamheten. Myndigheten ansvarar för ledningen av verkställandet av hälsoskyddslagen och hälsoskydd (bl.a. hushållsvatten och badvatten, avfall och avloppsvatten, boendehälsa och annan miljöhygien) samt allmänt för skötseln av sakkunnigtjänster och utvecklingsprojekt i anslutning till miljö- och hälsovård. Centrala arbetsredskap vid ledningen av den kommunala tillsynen är det riksomfattande tillsynsprogram som utarbetats av de centrala myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddet samt Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentrals sektorvisa tillsynsprogram för hälsoskyddet. Länsstyrelserna bedömer kommunernas tillsynsplaner och genomförandet av dem. Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral deltar också i övervakningen av laboratorierna inom miljö- och hälsoskydd i samarbete med Evira. Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral godkänner testare som utför kompetenstester i fråga om hushållsvatten- och bassängvattenhygien och övervakar testarna samt beviljar intyg till dem som utfört testet. Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral upprätthåller ett kompetenstestsystem (OSTI) och ansvarar för utvecklandet av det. Centralen utarbetar en plan för trygghet av hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och andra motsvarande speciellsituationer i enlighet med hälsoskyddslagen.

Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral leder länsstyrelserna och kommunernas tillsynsmyndigheter i ärenden som gäller

försäljning av tobaksprodukter och iakttagande av rönksrestriktioner samt reklamförbud och verkar i samarbete med olika organisationer för att minska rönksningen i samhället. Produkttillsynscentralen ansvarar också för tillsynen över tillverkningen av tobaksprodukter och produkternas kvalitet samt övervakning av tobaksreklam på riksnivå. Ett viktigt instrument för styrningen av tobakstillsynen är det riksomfattande programmet för tillsyn över tobakslagen, vilket hör till systemet för tillsynsprogram som utarbetats av de centrala myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddet, samt programmet för tillsyn över hälsoskyddslagen. Produkttillsynscentralen är den behöriga myndighet som avses i EU-lagstiftningen i fråga om produkttillsyns-ärenden gällande tobaksprodukter. Centralen sammanställer de uppgifter som tillverkarna och importörerna lämnat och sänder dem årligen vidare till Europeiska kommissionen. Myndigheten genomför också EU:s lagstiftning om skadliga ämnen och beståndsdelar. Dessutom deltar den i det internationella utvärderings- och utvecklingsarbetet inom tobaksbranschen.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar innesluten användning av genetiskt modifierade organismer samt avsiktlig utsättning med avseende på hälsoeffekter. Dessutom upprätthåller centralen ett genteknikregister som används gemensamt av olika myndigheter och ansvarar för utvecklandet av registret samt fungerar som sakkunnig i genteknik genom att ge utlåtan- den om användningen av genetiskt modifierade organismer. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral är en sådan myndighet som enligt EU:s direktiv om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer ska genomföra tillsynen och som också deltar i arbetet i den EU-arbetsgrupp för myndigheter som genomför tillsynen över gentekniken (European Enforcement Project, EEP).

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral har sitt huvudkontor i Helsingfors och dessutom en produktregistreringsenhet i Tammerfors. Centralen har sammanlagt 89 anställda, av vilka 76 arbetar i Helsingfors, 12 i Tammerfors och dessutom en på distans i Kuopio.

Rättsskyddscentralen för hälsovården

Enligt lagen om Rättsskyddscentralen för hälsovården ska Rättsskyddscentralen för hälsovården sörja för tillsynen över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt för ledningen och övervakningen av verksamheten inom hälso- och sjukvården så som därom bestäms i folkhälsolagen (66/1972), lagen om företagshälsovård (1383/2001), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986). Dessutom ska Rättsskyddscentralen för hälsovården sörja för ledningen av länsstyrelserna så att verksamhetsprinciperna, förfaringssätten och beslutspraxisen är enhetliga vid ledningen och övervakningen enligt de nämnda lagarna. Rättsskyddscentralen för hälsovården är en myndighet som lyder under social- och hälsovårdsministeriet.

Rättsskyddscentralen för hälsovården leder och övervakar hälso- och sjukvårdsverksamheten i synnerhet när det är fråga om principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden, ärenden som gäller flera län eller hela landet, ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Rättsskyddscentralen för hälsovården och som gäller yrkesutbildade personer inom hälsovården samt ärenden som länsstyrelsen är jävigt att behandla.

För att kunna utföra sina tillsynsuppgifter har Rättsskyddscentralen för hälsovården ett centralt register (Terhikki) över yrkesutbildade personer inom hälsovården.

Till Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter hör också sådana uppgifter som anges för den i lagstiftningen om avbrytande av havandeskap, sterilisering, rättspsykiatri, användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål samt utredande av dödsorsak.

Vid Rättsskyddscentralen för hälsovården finns en nämnd för tillsyn över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, en nämnd för abort- och steriliseringsärenden samt en nämnd för rättspsykiatriska ärenden.

I lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om tillsyn över privat socialservice

(603/1996) bestäms att rättsskyddscentralen tillsammans med länsstyrelserna ska upprätthålla ett riksomfattande register över tillhandahållare av privat service (Ysteri) för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i de nämnda lagarna samt för övervakning och statistikföring av verksamheten. Dessutom för rättsskyddscentralen ett sådant register över donationer av könsceller och embryon för assisterad befruktning (donationsregistret Luoteri) som avses i lagen om assisterad befruktning (1237/2006). Enligt lagen om assisterad befruktning beviljar rättsskyddscentralen tillstånd för lagring av könsceller och embryon samt utförande av assisterad befruktning.

I lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007) bestäms att Rättsskyddscentralen för hälsovården svarar för certifikattjänsten inom hälsovården. Rättsskyddscentralen har till uppgift att certifiera såväl yrkesutbildade personer inom hälsovården som andra personer som deltar i produktionen av hälsovårdstjänster samt att certifiera tillhandahållare av tjänster och datatekniska enheter.

När det gäller de ärenden som hör till Rättsskyddscentralen för hälsovårdens ansvarsområde förekommer internationellt samarbete i synnerhet i fråga om erkännande och övervakning av yrkeskvalifikationer hos yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Europaparlamentet och rådet antog den 7 september 2005 ett direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer (2005/36/EG). Genom direktivet har sådana regler fastställts enligt vilka en medlemsstat i Europeiska unionen (EU) eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera EU- eller EES-stater. Enligt direktivet ska medlemsstaternas myndigheter samarbeta och ge varandra ömsesidigt bistånd.

Rättsskyddscentralen för hälsovården ska utreda yrkeskvalifikationerna hos yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och fatta beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. Rättsskyddscentralen fungerar också som en nationell kontaktinstans i fråga om yrken inom hälso- och sjukvården med

uppgiften att ge sökandena och kontaktinstanserna i andra medlemsstater de uppgifter som behövs om lagstiftningen gällande dessa yrken och utövandet av dem och om hur de examina som avlagts i Finland motsvarar direktivet. Med tanke på informationsväxlingen mellan de behöriga myndigheterna har informationssystemet Internal Market Information (IMI) utvecklats för den inre marknaden. Rättsskyddscentralen för hälsovården är behörig myndighet i systemet i fråga om yrken inom hälso- och sjukvården.

Rättsskyddscentralen för hälsovården har ett verksamhetsställe, som är beläget i Helsingfors. Vid myndigheten finns 80 tjänsteinnehavare.

Utvecklingsbehoven inom övervakningen av socialvården

Länsstyrelserna övervakar anordnandet av social- och hälsovården inom sitt område. I speciallagstiftningen om social- och hälsovården finns det ca 130 bestämmelser som fastställer länsstyrelsernas uppgifter. Gemensamt för speciallagarna är att de innehåller täckande bestämmelser om länsstyrelsernas behörighet i fråga om styrning och övervakning av social- och hälsovården. Länsstyrelsernas behörighet är begränsad endast regionalt, vilket innebär att en länsstyrelse kan verka endast inom sitt eget län. Vederbörande ministerium kan förordna länsstyrelsen att även sköta uppgifter i ett annat län eller i hela landet med undantag för landskapet Åland. I skötseln av uppgifter inom de olika förvaltningsområdena styrs och övervakas länsstyrelsen av vederbörande ministerium i enlighet med länsstyrelselagen. Tillsynsbestämmelserna berättigar länsstyrelsen till frivillig övervakning. Tillsynen utgör i första hand laglighetskontroll som är inriktad på övervakning av hur målen för ordnande av hälso- och sjukvård och servicestrukturhelheten som föreskrivs kommunerna fungerar. Parallellt med laglighetskontrollen genomförs kontroll av ändamålsenligheten med hjälp av informationsstyrning, förhandlingsförfarande och kontrollverksamhet.

Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter utökades betydligt från och med den 1

september 2006, då myndigheten fick i uppgift att koordinera och samordna länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningars styrning och övervakning av hälso- och sjukvården samt att leda och övervaka verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården i sådana fall som fastställts i lag.

Till skillnad från hälso- och sjukvården saknas vid tillsyn av socialvården en rikstäckande styrning genom ett centralt ämbetsverk i likhet med Rättsskyddscentralen för hälsovården. Länsstyrelserna sköter planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården inom länet i enlighet med socialvårdslagen (1982/710). Såsom till socialvården hörande uppgifter definierar socialvårdslagen anordnande av socialservice, betalning av utkomststöd, betalning av sociala understöd, anordnande av handledning och rådgivning beträffande förmånerna inom socialvården och det övriga socialskyddet och utnyttjandet av dessa, tillhandahållande av information beträffande socialvården och det övriga socialskyddet, anordnande av utbildnings-, forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet rörande socialvård och annat socialskydd och beviljande av social kreditgivning till kommunens invånare (Socialvårdslag (710/1982) 13 §). Socialvårdslagen (17 §) definierar socialservice som socialarbete, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor, hemservice, boendeservice, institutionsvård, familjevård, och verksamhet i samsättningsyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade.

Också behovet av styrning och övervakning av socialvården har ökat och ökar fortfarande på grund av de förändringar i verksamhetsmiljön som skett de senaste åren. Lagstiftningen om socialvården är till stor del ramlagstiftning och förpliktar kommunerna att anordna tjänster för sina invånare men låter dem själva besluta på vilket sätt socialservicen ordnas. Det ökande behovet av ledning och tillsyn beror dessutom i synnerhet på ändringar i servicesystemet, ökad privat serviceproduktion, medborgarnas intresse för genomförandet av deras fri- och rättigheter och behovet av informationsstyrning i samband med det. Tillsynsfallen har blivit mera komplicerade samtidigt som antalet fall har ökat.

Man har försökt styra anordnandet av socialvården genom riksomfattande rekommendationer inom olika delområden, som dock inte är bindande bestämmelser på lagstiftningsnivå. I praktiken uppkommer olika tolkningssituationer med avseende på lagstiftningen i styrningen av socialvården, och det kan förekomma skillnader i tolkningarna i de olika länsstyrelserna. Det är nödvändigt att samordna lagtolkningarna vid länsstyrelserna också med avseende på förverkligandet av jämlik basservice för medborgarna och av tjänsteproducenternas rättsskydd.

Utvecklingsbehoven för övervakning av socialvården anknyter särskilt till ändringar av och utvecklingsbehov hos servicesystem och informationssystem, mer komplicerade övervakningsfall, svag normering som ramlagstiftningen ger, ringa engagemang i fråga om rekommendationer på riksnivå samt behovet att förenhetliga principer, förfaringssätt och lösningspraxis med anknytning till övervakning av socialvården. Den privata serviceproduktionen har hela tiden ökat och kommer fortfarande att förstärkas efter att lagen om servicesedel trätt i kraft då det är möjligt att ta den i bruk på bred front inom social- och hälsovården. Samarbete mellan socialvården och hälso- och sjukvården växer och en rikstäckande och regional styrning och övervakning av dem förutsätter i hög grad samma typ av förfaringssätt. Tilltagande internationalisering och regionalförvaltningsreformen är också faktorer som det finns anledning att vara medveten om.

Vid övervakningen av socialvården behövs betydligt mer förhandsövervakning, effektivitet och verkningsfullhet. Ur medborgarens synvinkel är målet en jämlik ställning som användare av tjänsterna. Redan nu erbjuder en stor del av verksamhetsenheterna både hälso- och sjukvårdstjänster samt socialvårdstjänster och det finns ingen anledning att principiellt hålla deras styrnings- och övervakningsmetoder olika. Eftersom det för närvarande inte finns ett särskilt förfarande för erkännande av yrkeskvalifikationer inom socialvården i likhet med hälso- och sjukvården ställer även detta krav på en styrd tillstånds- och övervakningspraxis på riksnivå.

Det finns alltså ett klart behov av att förenhetliga principerna, förfaringssätten och be-

slutspraxisen i samband med länsstyrelsernas tillsyn över den offentliga och den privata socialvården.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler och Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter ska slås ihop till ett nytt ämbetsverk under social- och hälsovårdsministeriet.

Det centrala målet med propositionen är att sammanföra två tillsynsambetsverk som lyder under social- och hälsovårdsministeriet till ett enda ämbetsverk i syfte att skapa klarhet i förvaltningen och effektivisera användningen av resurserna. På detta sätt kan man effektivisera styrningen av regionalförvaltningen och kommunerna och rikta den tillsyn dessa utför på ett optimalt sätt med tanke på produktiviteten och verkningsfullheten.

I samband med att ämbetsverket inrättas strävar man efter att effektivisera och samordna den praxis i fråga om länsstyrelsernas tillsyn som hör till ämbetsverkets ansvarsområde, i synnerhet med målen att överföra tyngdpunkten på proaktiv tillsyn, förenhetliga tillståndsförvaltningens och tillsynens beslutspraxis och rikta tillsynen enligt konstaterade behov av tillsyn och riktlinjer som fastställts på förhand i hela landet. Målet är att jämlikheten mellan medborgarna och näringsidkarna ska kunna förverkligas i så stor utsträckning som möjligt både när det gäller tjänster och tillsyn.

En fungerande och effektiv styrning av länsstyrelserna grundar sig på en utvidgning av den centrala myndighetens ansvarsområde, ökad sakkunskap och ökat samarbete mellan den centrala myndigheten och länsstyrelserna då man på riksnivå drar upp linjerna för de prioriteringar som ska ställas i fråga om tillsynen. Det nya ämbetsverket ska som huvudsaklig uppgift styra de allmänna förfaringsätten inom länsstyrelsernas tillståndsförvaltning och tillsyn, men dessutom har ämbetsverket också direkt lednings- och tillsynsbehörighet i vissa situationer, om vilka det föreskrivs särskilt. De prioriteringar och principer som fastställs för tillsynen kan t.ex. tas in i riksomfattande tillsynsplaner.

Bestämmelser om styrningen av alkoholförvaltningen finns i förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994), där fördelningen av tillsyns- och styrningsbehörigheten mellan Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och länsstyrelserna anges. Enligt bestämmelsen är syftet med styrningen och utvecklingen av tillståndsförvaltningen och övervakningen att effektivisera åtgärderna för uppnående av det syfte som anges i alkohollagens 1 § samt att trygga en enhetlig tillämpning av lagen i hela landet. I samband med propositionen har man för avsikt att också på författningsnivå utveckla en riksomfattande verksamhetsplan för alkoholförvaltningen, med vilken man ska styra enhetligheten i alkoholförvaltningens regionala beslutsfattande och främja en effektiv inriktning av tillsynen.

Enligt förslaget ska verket ha koordineringsansvar också i fråga om tillsynen över socialvården i stort sett enligt samma principer som Rättsskyddscentralen för hälsovården nu har koordineringsansvar i tillstånds- och tillsynsärenden inom hälso- och sjukvården när det gäller att få till stånd gemensam praxis och gemensamma förfaringsätt i samarbete med länsstyrelserna.

Målet med förenhetligandet av tillsynen över socialvården är att vid de olika länsstyrelserna skapa enhetliga förfaringsätt och beslutspraxis som är koordinerade på riksnivå. För att målet ska kunna nås krävs det att länsstyrelserna har möjlighet att i ärenden som gäller tillsyn över offentlig och privat socialvård få ett ställningstagande från en myndighet som styr socialvården på riksnivå i sådana frågor som är oklara vad gäller lagtolkningen eller vars innehåll lämnar rum för tolkning eller om vilka det inte finns någon lagstiftning.

I fråga om privata enheter som producerar socialtjänster är målet ett enhetligt tillståndsförfarande i hela landet, t.ex. i frågor gällande hurudan verksamhet som kräver tillstånd och hur förutsättningarna för beviljande av tillstånd bedöms.

Målet är också ett ur tjänsteproducenternas synvinkel jämnt bemötande oberoende av var en verksamhetsenhet för socialvården geografiskt är belägen. Ur medborgarnas synvinkel är målet en jämlik ställning som

användare av servicen.

Vid tillsynen av hälso- och sjukvården tillämpas ett samarbetsförfarande mellan Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna i syfte att förenhetliga länsstyrelsernas förfaringssätt och beslutspraxis. På samma sätt kan ett ämbetsverk fungera i samarbete med länsstyrelserna i syfte att förenhetliga verksamhetsprinciperna, förfaringssätten och beslutspraxisen för tillsynen över socialvården och ge länsstyrelserna sakkunnig hjälp. Styrningen ska inte vara någon traditionell normstyrning, utan avsikten är att stöda länsstyrelserna i deras tillsynsuppgift och att t.ex. vid gemensamma förhandlingar fastställa de funktioner för vilka det skulle vara ändamålsenligt att utarbeta gemensamma förfaringssätt.

Avsikten med förslagen är inte att ändra de grunder som fastställer länsstyrelsernas behörighet vid tillsynen över socialvården. Länsstyrelserna har även i fortsättningen det huvudsakliga ansvaret för tillsynen över socialvården inom sitt område. Utvecklandet av den nya centrala myndighetens styrning möjliggör dock en effektivisering och samordning av tillsynen över socialvården så att ministeriet klarare än tidigare kan koncentrera sig på beredningen av lagstiftning och ledningen av genomförandet av reformer.

För sådana situationer där det visar sig att informationsstyrning av det nya ämbetsverket och länsstyrelserna inte är tillräckligt, föreslås det att tillsynsmyndigheterna ska ges motsvarande behörigheter som dessa myndigheter har inom tillsynen över verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården.

Ett av målen med utvecklandet av statsförvaltningen är att statens centralförvaltningsenheter ska placeras i olika delar av landet, i synnerhet vid regioncentra, i stället för huvudstadsregionen. Det nya ämbetsverket kommer att utöver det huvudsakliga verksamhetsstället i Helsingfors och verksamhetsstället i Tammerfors ha ytterligare ett verksamhetsställe utanför huvudstadsregionen.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

I budgetpropositionen för 2009 har man beaktat de arrangemang som krävs för att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården ska kunna sammanslås till ett nytt ämbetsverk. Det föreslås att ett tillstånds- och tillsynsverk för social- och hälsovården inrättas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och att de nämnda ämbetsverkens uppgifter, personal och anslag överförs till det nya ämbetsverket. Ett mål vid bildandet av ämbetsverket är att verksamhetens produktivitet ska öka då arbetsfördelningen utvecklas. Inrättandet av det nya ämbetsverket genomförs inom ramarna av statsrådets rambeslut för åren 2009—2012.

Åtgärderna i produktivitetsprogrammet för de tidigare ämbetsverken genomförs av nya verket. Den minskning av antalet årsverken vid ämbetsverket som krävs i produktivitetsprogrammet kan genomföras i samband med att personal går i pension.

Ämbetsverkens hela personal överförs till det nya ämbetsverket, undantaget tjänster som specificerats i budgeten. Avsikten är att dra in tjänsterna som överdirektör vid de nuvarande ämbetsverken och i stället inrätta en ny tjänst som överdirektör vid det nya ämbetsverket. Avsikten är inte att öka det sammanlagda antalet årsverken i budgetpropositionen.

Utökandet av den nuvarande Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter med styrnings- och tillsynsuppgifter inom socialvården från början av år 2010 genomförs genom att nödvändiga resurser (11 tjänster) överförs ur de nuvarande resurserna för regionalförvaltningen. Redan i budgeten för år 2009 föreslår man att överföra anslag för en tjänst.

Personalens förväntade pensionering vid de nuvarande ämbetsverken åren 2009—2015 (hela personalen, personer som fyller 65 år)

Födelseår	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950
Pensioneringsår	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal personer i pensionsåldern	1	7	4	3	6	4	2
Kumulativt antal	1	8	12	15	21	25	27

Propositionen har inga direkta konsekvenser för den kommunala ekonomin.

Konsekvenser för företag och näringslivet

Propositionen har inga direkta funktionella eller ekonomiska konsekvenser för företagen eller näringslivet. En enda centralförvaltningsmyndighet kan dock betjäna aktörerna effektivare än tidigare.

4.2. Konsekvenser för myndigheterna

Avsikten med propositionen är att förbättra statsförvaltningens produktivitet genom att förena de nuvarande ämbetsverkens uppgifter vid ett nytt ämbetsverk. Avsikten med sammanslagningen av ämbetsverken är att eliminera de överlappningar som beror på förvaltningen och förenhetliga verksamhetssätten. Man strävar efter att effektivisera de nuvarande funktionerna bl.a. genom att utveckla de elektroniska tjänsterna och effektivisera styrningen av regionalförvaltningen och kommunerna och rikta den tillsyn dessa utför på ett optimalt sätt med tanke på produktivitet och verkningsfullhet. Genom att utveckla och utvärdera kärnprocesserna vid tillsynen och styrningen försöker man finna utvecklingsobjekt i syfte att förbättra hela ansvarsområdets resultat. Man förväntar sig att finna synergieffekter också i förvaltningens stödfunktioner, i fråga om vilka man för Rättsskyddscentralen för hälsovårdens del redan har överfört ekonomiförvaltnings- och personaladministrationsuppgifter till servicecentraler. Överföringarna kan fortsätta efter att det nya ämbetsverket inlett sin verksamhet.

4.3. Konsekvenser i fråga om personalen

Omorganiseringen genomförs så att den nuvarande personalens ställning tryggas. Personal i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande vid Rättsskyddscentralen för hälsovården och Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral samt motsvarande tjänster och uppgifter, med undantag för överdirektörerna och deras tjänster, överförs till det nya ämbetsverket. Personer i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande för viss tid fortsätter med sin uppgift vid det nya ämbetsverket tills visstidsanställningen utgår.

De nuvarande tjänsterna för överdirektörer dras in och de nuvarande överdirektörernas tjänsteförhållanden upphör. Vid ämbetsverket inrättas en ny tjänst som överdirektör, vilken tillsätts genom det meddelandeförfarande som anges i statstjänstemannaförordningen. Nya tjänster vid ämbetsverket är också de centrala ledande tjänster direkt under överdirektören som inrättas, ledigförklaras och tillsätts av social- och hälsovårdsministeriet innan lagens ikraftträdande på så sätt att personerna kan tillträda sin tjänst genast då det nya ämbetsverket inleder sin verksamhet i början av 2009.

För ordnandet av personalens ställning har man tillämpat statsrådets principbeslut av den 23 mars 2006 om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar. De i propositionen föreslagna bestämmelserna om överföring av personalen och fastställande av anställningsvillkoren vid övergångstidpunkten motsvarar den reglering som redan etablerats för statens organisationsförändringar.

Vid överföringen av personalen har en god personalpolitik iakttagits. Företrädare för personalen har deltagit i beredningen av or-

ganisationsreformen, och ärenden som hänförs till överföringen har behandlats i samarbetsförfarande.

4.4. Samhälleliga konsekvenser

Utvecklandet av styrningen och övervakningen av socialvården förbättrar tillgodoseendet av medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter. En enhetlig tillsynspraxis främjar i synnerhet medborgarnas likställdhet och förbättringen av tjänsternas kvalitet.

Det nya ämbetsverket kommer att utöver det huvudsakliga verksamhetsstället i Helsingfors och verksamhetsstället i Tammerfors ha ytterligare ett verksamhetsställe utanför huvudstadsregionen.

Målet med att utveckla tjänsterna är jämlikhet och effektivitet med tanke på hela landet. I fråga om en stor del av ledningen av tillsynen har den tjänestetillhandahållande enhetens geografiska läge ingen nämnvärd betydelse, men en koncentrerad av servicen till ett enda ställe är den förmånligaste och effektivaste lösningen såväl för länsstyrelserna och kommunerna som för medborgarna.

Tjänsterna och tillgången till information för de instanser som ska styras samt kunderna förtydligas, underlättas och blir enhetligare då tjänsterna, styrningen och rådgivningen finns tillgängliga hos en och samma myndighet. Enhetliga verksamhetssätt som utgår från kundens behov förbättrar servicens kvalitet och effektivitet för såväl enskilda medborgare som kommunerna, övriga myndigheter och näringsidkare samt kundens rättsskydd.

5. Beredningen av propositionen

Beredningsskeden och beredningsmaterial

De utredningspersoner som tillkallats av social- och hälsovårdsministeriet, professor Jussi Huttunen och vice verkställande direktör Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, föreslog i sin rapport "Sosiaali- ja terveysministeriön alaisten virastojen ja laitosten voimavarojen uudelleen suuntaaminen" (nyinriktning av resurserna för ämbetsverk och inrättningar som lyder under social- och hälsovårdsministeri-

et) (STM selvityksiä 2007:66) att Rättsskyddscentralen för hälsovården och Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skulle slås samman till en rättsskydds- och tillsynscentral för social- och hälsovården. Utredningspersonerna föreslog också att det nya ämbetsverkets ansvarsområde skulle utvidgas till att omfatta tillsynen över verksamhetsenheter inom socialvården samt att social- och hälsovårdsavdelningarna vid länsstyrelserna skulle överföras till det nya ämbetsverket. Rapporten skickades ut på en omfattande remissrunda som resulterade i 139 utlåtanden, av vilka största delen understödde utredningspersonernas huvudsakliga förslag.

Det har också tidigare föreslagits att Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter ska utökas att även omfatta tillsynen över verksamhetsenheter inom socialvården. I en promemoria som utarbetats av en arbetsgrupp som utredde utvidgningen av Rättsskyddscentralen för hälsovårdens ansvarsområde (STM Työryhmämuistioita 2004:4) föreslogs det att lagen om ämbetsverket skulle ändras så att det framgår att socialvårdsfrågor kan höra till rättsskyddscentralens uppgifter. Senast har ärendet behandlats i en arbetsgrupp som utredde utvidgningen av Rättsskyddscentralen för hälsovårdens uppgifter till att omfatta koordinering av tillsynen över socialvården (STM työryhmämuistioita 2006:84). Arbetsgruppen gav sin slutrapport den 15 januari 2007. Arbetsgruppen föreslog att koordineringen av tillsynen över socialvården ska utvecklas så att Rättsskyddscentralen för hälsovården ska ha till uppgift att leda länsstyrelserna i syfte att förenhetliga principerna, förfaringssätten och beslutspraxisen vid övervakningen av den offentliga och privata socialvården. Det föreslogs också att Rättsskyddscentralen för hälsovårdens behörighet skulle utvidgas så att rättsskyddscentralen i samband med ett tillsynsärende som gäller yrkesutövningen av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller verksamheten vid en verksamhetsenhet kan fatta beslut i ärendet också till den del det gäller socialvård. Dessutom föreslogs det att ett nätverk av sakkunniga inom socialvården skulle skapas i anslutning till Rättsskyddscentralen för hälsovården.

Den 28 mars 2008 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet ett projekt med uppgiften att förena Social- och hälsovårdens produkt-tillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården till ett tillstånds- och tillsynsverk inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde där även serviceproduktionen inom socialvården övervakas. I samband med beredningen kunde man enligt uppdraget ge förslag för utvecklandet av arbetsfördelningen både inom förvaltningsområdet och tillsammans med andra förvaltningsområden. Projektet har fördelats på ett flertal arbetsgrupper.

6. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen hänför sig också till propositionen med förslag till lag om Institutet för hälsa och välfärd, med vilken syftet är att förena de forsknings- och sakkunniginrättningar som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, dvs. folkhälsoinstitutet och forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes, till en ny inrättning.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1.1. Lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården**

1 §. Ansvarsområde. I den föreslagna paragrafen fastställs myndighetens administrativa ställning och de huvudsakliga samhälleliga målen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är ett centralt ämbetsverk under social- och hälsovårdsministeriet som genom ledning och tillsyn ska främja tillgodoseendet av rättsskyddet och servicens kvalitet inom social- och hälsovården samt hanteringen av hälsorisker i livsmiljön och hos befolkningen.

2 §. Uppgifter. Ämbetsverket ansvarar för de uppgifter som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården för närvarande sköter. Dessutom utökas verkets uppgifter från ingången av 2010 med de styrnings- och tillsynsuppgifter som anges i socialvårdslagen (710/1982), lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996) och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977).

Ämbetsverkets tillstånds-, lednings- och tillsynsuppgifter beskrivs i paragrafen på ett överskådligt sätt genom att man hänvisar till bestämmelser om tillståndsförvaltning, ledning och tillsyn i andra lagar. I speciallagstiftningen föreskrivs fortfarande närmare om innehållet i tillståndsförvaltningen, ledningen och tillsynen och vid behov om behörighetsfrågor i samband med det.

Enligt 1 mom. 3 punkten och 2 mom. ska verket också utföra andra uppgifter som enligt särskilda bestämmelser ankommer på det eller som social- och hälsovårdsministeriet särskilt föreskriver.

3 §. Nämnder. Vid Rättsskyddscentralen för hälsovården finns tre nämnder: en nämnd för tillsyn över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, en nämnd för abort- och steriliseringsärenden samt en nämnd för rättspsykiatriska ärenden. I nämnderna behandlas ärenden som ankommer på rättsskyddscentralen och gäller tillsyn över yr-

kesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, avbrytande av havandeskap, sterilisering och rättspsykiatri på det sätt som närmare bestäms i förordningen om rättsskyddscentralen för hälsovården.

Enligt förslaget ska motsvarande nämnder också finnas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Om nämndernas sammansättning och uppgifter, tillsättandet av nämnderna samt ordnandet av verksamheten i övrigt föreskrivs genom förordning av statsrådet.

4 §. Ledning och beslutanderätt. Myndigheten ska vara ett chefsämbetsverk som leds av en överdirektör som är utnämnd för en viss tid. Tjänsten som överdirektör ska inrättas från och med den 1 januari 2009. Tjänsten är en sådan tjänst som enligt 4 § i tjänstemannalagen ska specificeras i statsbudgeten.

Överdirektören avgör de ärenden som ankommer på verket, om det inte har föreskrivits eller i arbetsordningen bestämts att en nämnd eller en annan tjänsteman vid verket ska avgöra dem. Dessutom konstateras det i paragrafen att verkets arbetsordning fastställs av överdirektören.

5 §. Sakkunniga. I 1 mom. i förslaget konstateras det att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården inom ramen för sin budget kan anlita sakkunniga och ingå avtal med myndigheter, sammanslutningar och privatpersoner om utförande av enskilda sakkunnigtjänster som hör till dess ansvarsområde. Bestämmelsen motsvarar i sak 6 § 1 mom. i lagen om Rättsskyddscentralen för hälsovården.

Vid behandlingen av ärenden som hör till dess ansvarsområde har rättsskyddscentralen bl.a. anlitat s.k. permanenta sakkunniga som företräder vetenskaplig sakkunskap och annan sakkunskap som är av betydelse för rättsskyddscentralens verksamhet. Närmare bestämmelser om permanenta sakkunniga finns i förordningen om rättsskyddscentralen för hälsovården. För att man även i fortsättningen ska kunna föreskriva om permanenta sakkunniga i förordning av statsrådet föreslås det att ett bemyndigande om detta tas in i

momentet.

Det föreslås att det i 2 mom. tas in en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 6 § 2 mom. i lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården bevilja de i 1 mom. avsedda myndigheterna, sammanslutningarna och personerna tillstånd att utan hinder av bestämmelserna om sekretessplikt få information som är nödvändig för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter. Med ett tillstånd som beviljats med stöd av bestämmelsen kan t.ex. ett sjukhus som genomför en sinnesundersökning på uppdrag av myndigheten begära de uppgifter som behövs för genomförandet av undersökningen direkt av de berörda instanserna. Detta påskyndar genomförandet av undersökningarna jämfört med att lednings- och tillsynsmyndigheten skaffar uppgifterna och ger dem vidare till den som genomför undersökningen.

I 3 mom. konstateras att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar ska tillämpas på sakkunniga vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 3 § i den gällande lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

6 §. Utlämnande av uppgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillstånds- och tillsynsverkets rätt att få uppgifter som behövs för att verket ska kunna utföra de tjänster som föreskrivits för det. Bestämmelser om rätten att få uppgifter finns dessutom i vissa speciallagar. I 3 mom. föreskrivs också om informationsutbytet mellan tillstånds- och tillsynsverket och länsstyrelserna.

I 1 mom. bestäms om de i momentet nämnda instansernas skyldighet att utan hinder av sekretessbestämmelserna ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på verkets begäran sådana uppgifter och utredningar som verket behöver för att utföra de uppgifter som enligt 2 § ankommer på det. Momentet motsvarar i sak 8 § 1 mom. i den gällande lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården.

För tillstånds- och tillsynsverket är det viktigt att det i ett tillräckligt tidigt skede får information om sådana omständigheter som

kan äventyra klient- och patientsäkerheten eller hälsan eller säkerheten i livsmiljön. Sekretessbestämmelserna gällande bl.a. hälso- och sjukvårdspersonal kan dock förhindra att man på eget initiativ underrättar tillsynsmyndigheten om sådana omständigheter. Det har också upplevts som ett problem i det praktiska tillsynsarbetet att tillsynsmyndigheten inte har rätt att få sekretessbelagda uppgifter utan att uttryckligen begära det. Därför föreslås det att en bestämmelse tas in i 2 mom. enligt vilken de i 1 mom. avsedda myndigheterna, sammanslutningarna och inrättningarna samt apoteken utan hinder av sekretessbestämmelserna har rätt att även utan begäran från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården underrätta tillsynsmyndigheten om en sådan omständighet som kan äventyra klient- eller patientsäkerheten eller säkerhet och hälsa i livsmiljön. Samma rätt ska även gälla anmälan om sådana saker som kan påverka bedömningen av tillförlitligheten hos verksamhetsutövaren som ska övervakas. Sådana uppgifter kan till exempel komma till byggnadstillsyns-, miljö-, skatte-, tull- eller polismyndighet kännedom. Sekretessbestämmelserna påverkar också på både riksomfattande och regional nivå tillsynsmyndigheternas möjligheter att ge varandra de uppgifter som behövs för att utföra myndighetsuppgifterna i fråga. Med stöd av de gällande bestämmelserna förutsätter också det interna informationsutbytet mellan de nämnda myndigheterna en uttrycklig begäran av den ena myndigheten då det är fråga om uppgifter som avses i sekretessbestämmelserna. Situationen har konstaterats utgöra ett problem i synnerhet när det gäller informationsutbytet mellan Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna efter att rättsskyddscentralens uppgiftsområde utökades den 1 september 2006. Rättsskyddscentralen och länsstyrelserna har efter att ändringarna trädde i kraft inlett ett intensivare samarbete för att effektivisera styrningen och övervakningen av hälso- och sjukvården och förenhetliga tillsynsmyndigheternas principer, verksamhetssätt och beslutspraxis.

För ett effektivt samarbete mellan tillsynsmyndigheterna på riksomfattande nivå och regionalnivå krävs det att myndigheterna också på eget initiativ kan förmedla till var-

andra de uppgifter som behövs inom deras styrnings- och tillsynsverksamhet. Därför föreslås bestämmelser i 3 mom., enligt vilka Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna utan hinder av sekretessplikten har rätt att till varandra lämna ut sådana upplysningar och utredningar som behövs för utförandet av tillsynsverkets i 2 § avsedda uppgifter.

I 8 § 2 mom. i den gällande lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården konstateras att det ska bestämmas särskilt om skyldigheten för enskilda yrkesutövare inom hälsovården att lämna uppgifter till rättsskyddscentralen för hälsovården. Genom bestämmelsen hänvisas det i synnerhet till bestämmelserna i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Om tillstånds- och tillsynsverkets rätt att få uppgifter från en enskild yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bestäms fortfarande särskilt.

7 §. Närmare bestämmelser. Bestämmelser om ledande tjänstemän, kompetenskrav och nya anställningsförhållanden utfärdas genom förordning av statsrådet. I verkets interna arbetsordning, som fastställs av överdirektören, bestäms om verkets organisation, interna arbetsfördelning, behandling och avgörande av ärenden samt om hur verksamheten i övrigt ska ordnas.

8 §. Ikraftträdande. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009. Genom den upphävs lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992) och lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994). Eftersom det inte är ändamålsenligt att inleda helt nya uppgifter i samband med att det nya verket inrättas, träder lagen dock i kraft först den 1 januari 2010 i fråga om sådana styrnings- och tillsynsuppgifter som avses i socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

9 §. Övergångsbestämmelser. Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse enligt vilken hänvisningar till Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Rättsskyddscentralen för hälsovården som förekommer annanstans i lag eller förordning eller i beslut av statsrådet eller ett ministerium avser Tillstånds- och tillsynsverket för soci-

al- och hälsovården efter att den föreslagna lagen trätt i kraft.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om att de ärenden som vid lagens ikraftträdande är anhängiga vid Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Rättsskyddscentralen för hälsovården samt ingångna avtal övergår till det nya Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården efter att den föreslagna lagen har trätt i kraft.

I paragrafen föreskrivs också det om ledande tjänster som ska inrättas och dras in och om personalens ställning då ämbetsverket inrättas. Med stöd av 3 mom. kommer överdirektörstjänsterna vid Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården att dras in, och i stället för dem inrättas den 1 januari 2009 en ny överdirektörstjänst vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, på vilken bestämmelserna i statstjänstemannalagen (750/1994) tillämpas efter att tjänsten har inrättats (en s.k. specificerad tjänst).

Enligt paragrafens 4 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet utnämna ledande tjänstemän som är direkt underställda överdirektören till sina tjänster innan denna lag träder i kraft då tjänsterna tillsätts första gången och kan då också vid behov inrätta nya tjänster inom ramen för de anslag som finns till förfogande för löner. Då det nya ämbetsverket inlett sin verksamhet övergår behörigheten att inrätta och tillsätta tjänster till verket, med undantag för tjänsten som överdirektör.

Enligt 5 mom. överförs personal i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande vid de ämbetsverk som läggs ner in till det nya ämbetsverket. Enligt 5 § i statstjänstemannalagen kan en tjänst som inte är vakant överföras till ett annat ämbetsverk endast med tjänstemannens samtycke. Eftersom de nuvarande ämbetsverken enligt förslaget ska läggas ner ska det framgå av paragrafen att det för överföringen av dessa tjänster inte krävs samtycke av tjänstemännen.

Anställda som överförs behåller de rättigheter och skyldigheter som vid överföringen gäller enligt deras anställningsförhållande och sin lön i euro. Villkoren för personalens anställningsförhållande, med undantag för lönebeloppet vid överföringstidpunkten, fast-

ställs med stöd av gällande författningar, gällande tjänste- och arbetskollektivavtalen på statens centralnivå och eventuella preciseringar av tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal samt arbetsgivarens beslut i enlighet med tillämpningsområdet för avtalen och besluten i fråga.

Enligt paragrafens 6 mom. kan åtgärder som verkställigheten av den föreslagna lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft. Det är viktigt att man i så god tid som möjligt kan inleda verksamheten vid ämbetsverket, den slutliga organisationsplaneringen, uppbyggnaden av system för verksamheten och övriga åtgärder som ska vidtas under inledningsskedet. Sådana åtgärder är exempelvis att inrätta och tillsätta överdirektörstjänsten.

1.2. Lag om ändring av socialvårdslagen

3 §. Enligt förslaget ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården leda länsstyrelsernas verksamhet när dessa leder och övervakar socialvården. Även i fortsättningen ska länsstyrelserna i första hand ansvara för ledningen och övervakningen av verksamheten i kommunerna och samkommunerna inom sitt område. För att enhetliga principer ska iakttas i olika delar av landet är det dock motiverat att styrningen av de principer och förfaringsätt och den beslutspraxis som länsstyrelserna iaktar i sin övervakning sker centraliserat av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Utöver ledningen av länsstyrelsernas verksamhet ska tillstånds- och tillsynsverket vara den primära handläggaren och beslutsfattaren i sådana frågor gällande styrning och övervakning av socialvården som är principiellt viktiga, ärenden som gäller hela landet eller ett stort område, ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården gällande tillsyn över hälso- och sjukvården eller tillsyn över yrkesutbildade personer inom hälsovården samt ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla. Frågor gällande en verksamhetsenhet inom socialvården eller andra frågor inom socialvårdssektorn kan också ha samband med ett klagomål gällande verksamhet som idkats av en yrkesutbildad person eller verksamhetsenhet

inom hälso- och sjukvården eller något annat tillsynsärendet inom hälso- och sjukvården. Därför är det motiverat att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i en sådan situation ska kunna utreda och handlägga ärendet också i fråga om socialvården. Dessutom föreslås det att tillstånds- och tillsynsverket ska behandla principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden, ärenden som gäller flera län eller hela landet och även sådana enskilda ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla.

Det primära målet med förslaget är att öka sådan myndighetsstyrning som säkerställer tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna i hela landet. Genom en välfungerande styrning kan man också ofta undvika att tillsynsmyndigheten genom tillsyn eller förpliktelse måste ingripa i verksamhet som idkas av en verksamhetsenhet inom socialvården.

Om ett sådant ärende blir anhängigt vid länsstyrelsen som enligt bestämmelsen ska behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska länsstyrelsen överföra ärendet till tillstånds- och tillsynsverket på det sätt som förutsatts i förvaltningslagen (434/2003). Eftersom gränsdragningen mellan t.ex. ett principiellt viktigt ärende och ett annat ärende inte är entydig, innebär detta i praktiken att länsstyrelserna och tillstånds- och tillsynsverket i många fall gemensamt ska bedöma vilken som är den rätta platsen för behandlingen av ärendet. På motsvarande sätt ska tillstånds- och tillsynsverket till länsstyrelsen överföra sådana ärenden som i första hand ska behandlas av länsstyrelserna.

I det nya 4 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken närmare bestämmelser om arbetsfördelningen mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid behov kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 §. Det föreslås att en ny paragraf tas in i lagen, vilken innehåller bestämmelser om inspektion av de verksamhetsenheter och andra lokaler som kommunen och samkommunen använder vid genomförandet av socialvården. I lagstiftningen har det inte tidigare funnits några uttryckliga bestämmelser om övervakningsmyndighetens rätt att förrätta inspektio-

ner i en verksamhetsenhet inom den kommunala socialvården eller om inspektionsförfarandet i övrigt. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i fråga om hälso- och sjukvården bl.a. bestämmelser i folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård.

Enligt 1 mom. kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen inspektera en verksamhet enligt socialvårdslagen samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när de fått kännedom om sådana omständigheter som innebär att det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Anledningen kan t.ex. vara en klagoskrift eller påståenden eller misstankar om eventuella missförhållanden som tagits upp i massmedierna. Eftersom Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården bl.a. på grund av de knappa resurserna och ämbetsverkets placering har ringa möjligheter att själv utföra inspektionerna, föreslås det att det i lagrummet också bestäms att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan ålägga länsstyrelsen att förrätta inspektionen. Också i sådana fall ska det finnas grundad anledning för att förrätta inspektionen.

En inspektion måste kunna förrättas också utan förhandsanmälan. Enligt 39 § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) ska en myndighet underrätta en part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. De inspektioner som föreslås i 55 § är ofta sådana till sin natur att en förhandsanmälan för det mesta skulle äventyra syftet med inspektionen. I 1 mom. föreslås det därför att det uttryckligen ska nämnas att inspektionen kan förrättas utan förhandsanmälan.

I 2 mom. ingår närmare bestämmelser om förrättandet av en inspektion. Utgångspunkten för bestämmelsen är att inspektören ska ha tillträde till alla lokaler på det ställe som ska inspekteras och rätt att få alla uppgifter och handlingar som behövs för inspektionen. Rätten att få uppgifter och handlingar ska föreligga utan hinder av sekretessbestämmelserna. Enligt 27 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvår-

den (812/2000) gäller det som i 3 och 4 kap. bestäms om de sociala myndigheternas rätt att få och utlämna sekretessbelagda uppgifter också de i 3 § i socialvårdslagen nämnda myndigheter som svarar för ledningen och övervakningen av socialvården när dessa sköter sina uppgifter i anknytning till enskilda personer och övervakningen. I bestämmelserna om inspektion av verksamhetsenheter inom socialvården är det dessutom nödvändigt att ta in en särskild bestämmelse om att handlingar utan hinder av sekretessbestämmelserna kan granskas i samband med inspektionen. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska det dessutom vara möjligt att ta fotografier med hjälp av vilka det också efter inspektionen går att reda ut och bedöma om verksamheten är ändamålsenlig. I vissa fall kan det vara nödvändigt att den tjänsteman från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen som utför inspektionen har med sig utomstående experter. Därför föreslås att en förtydligande bestämmelse tas in i momentet, i vilken det uttryckligen konstateras att det är möjligt att anlita experter vid inspektionen.

Enligt 27 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) gäller lagens bestämmelser om de sociala myndigheternas rätt att få handräckning också de i 3 § i socialvårdslagen nämnda myndigheter som svarar för ledningen och övervakningen av socialvården när dessa sköter sina uppgifter i anknytning till enskilda personer och tillsyn. I propositionen föreslås det att en bestämmelse för tydlighetens skull ska tas in i 55 § 3 mom. i socialvårdslagen, enligt vilken polisen vid behov ska ge handräckning för utförandet av den inspektion som avses i paragrafen.

Enligt 4 mom. ska det föras protokoll över inspektionen. Enligt det föreslagna 5 mom. kan närmare bestämmelser om protokollet och om omständigheter som ska beaktas vid inspektionen vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

56 §. I den nya 56 § föreslås bestämmelser om åtgärder som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna kan vidta då brister som äventyrar klientsäkerheten upptäcks i ordnandet eller genomförandet av socialvården eller då verk-

samheten i övrigt strider mot lagen. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i fråga om hälso- och sjukvården bl.a. bestämmelser i folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård.

Enligt 1 mom. kan kommunen och samkommunen meddelas föreskrifter för att avhjälpa bristfälligheter eller missförhållanden. Samtidigt ska en skälig tidsfrist sättas ut inom vilken åtgärder ska vidtas. Föreskriften kan gälla avhjälpande av fel och brister som konstaterats i verksamheten och verksamhetsprinciperna, förnyande av förfaringssätten och avhjälpande av brister i lokalerna. Om den brist eller det missförhållande som konstaterats kan äventyra klientsäkerheten är det möjligt att bestämma att verksamheten ska avbrytas omedelbart. Likaså kan användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart för att trygga klientsäkerheten.

Eftersom det är kommunens lagstadgade uppgift att ordna socialvården, leder en föreskrift av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avhjälpande av brister eller missförhållanden eller avbrytande av verksamheten inte till att kommunens ansvar för ordnandet av uppgifterna och servicen enligt socialvårdslagen försvinner. Enligt 2 mom. kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen vid vite ålägga kommunen och samkommunen i fråga att iaktta förbuden eller föreskrifterna. Utöver vite är det också möjligt att avbryta verksamheten eller meddela användningsförbud. Den föreslagna bestämmelsen kompletterar den möjlighet enligt 24 § i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996), enligt vilken länsstyrelsen kan förelägga vite om en kommun eller en samkommun vid ordnandet av statsandelsåliggandena har underlåtit att uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lagen. Den nämnda bestämmelsen tillämpas på den kommunala socialvården med stöd av 42 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992). Den nu föreslagna bestämmelsen gäller närmast avhjälpande av brister eller missförhållanden i enstaka funktioner eller verksamhetsenheter, och den gäller inte

kommunens eller samkommunens mera vittgående verksamhetspolitiska riktlinjer så som möjligheten att förelägga vite enligt lagen om statsandelar till kommunerna.

Om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen fattar ett beslut enligt 1 mom. om att omedelbart avbryta en verksamhet på grund av klientsäkerheten ska detta beslut enligt det föreslagna 3 mom. iaktas trots att ändring har sökts. Motiveringen till detta är att det i andra fall är möjligt att klientsäkerheten fortfarande är äventyrad under den tid ärendet om ändringsökande behandlas. Besvärsmyndigheten kan dock besluta att verkställigheten av tillsynsmyndighetens beslut ska avbrytas.

Enligt läkemedelslagen (395/1987) och lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994) ansvarar Läkemedelsverket ensam för övervakningen enligt nämnda lagar. Läkemedel och produkter och utrustning för hälso- och sjukvård används också vid många verksamhetsenheter inom socialvården. I 4 mom. konstateras det för tydlighetens skull att den i paragrafen avsedda möjligheten för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen att meddela föreskrifter, förelägga vite eller ålägga en skyldighet inte gäller sådana uppgifter som i enlighet med nämnda lagar hör till Läkemedelsverket exklusiva övervakningsansvar. I samband med den övervakning som utförs av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan det dock framkomma problem eller missförhållanden i anslutning till läkemedelsförsörjningen eller produkter och utrustning för hälso- och sjukvård. För att problemen och missförhållandena ska bli utredda på behörigt sätt förutsätts i bestämmelsen att Läkemedelsverket underrättas om dem.

57 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndighetens möjlighet att ge den övervakade administrativ ledning, vilket motsvarar bestämmelser angående hälso- och sjukvården som bl.a. finns i 44 § i folkhälsolagen och 53 § i lagen om specialiserad sjukvård.

Om det vid ledningen och övervakningen av socialvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller ge-

nomförandet av verksamhet enligt socialvårdslagen har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen enligt 1 mom. ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning. Anmärkningen ges för lagstridig verksamhet och syftet med den är att styra den part som förfarit felaktigt till att i sin framtida verksamhet beakta skyldigheterna enligt de gällande bestämmelserna.

I 2 mom. ingår bestämmelser om uppmärksamgörande, som är en lindrigare åtgärd än anmärkning. Enligt bestämmelsen kan tillsynsmyndigheten, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller egentliga sanktioner, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och med iakttagande av god förvaltningssed. Övervakningsmyndigheterna kan också i fortsättningen utan någon uttrycklig bestämmelse använda lindrigare former av administrativ styrning än uppmärksamgörande, t.ex. delgivande av sin uppfattning om ändamålsenligheten i den verksamhet som övervakas.

Eftersom anmärkningar och uppmärksamgöranden som avses i de föreslagna bestämmelserna inte är egentliga sanktioner, utan snarare ställningstaganden som styr myndighetens eller tjänstemannens verksamhet, föreslås det att en förtydligande bestämmelse tas in i 3 mom. enligt vilken ändring inte kan sökas genom besvär i anmärkningar eller uppmärksamgöranden av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen. Principen i bestämmelsen ska vara samma som i fråga om anmärkningar och uppmärksamgöranden bl.a. av justiekanslern och riksdagens justitieombudsman.

1.3. Lag om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice

7 §. Register över tillhandahållare av privat service. Rättsskyddscentralen för hälsovården som nämns i paragraferna ändras till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

7 a §. Utlämnande av uppgifterna ur re-

gistret över tillhandahållare av privat service samt uppgifternas offentlighet.

Rättsskyddscentralen för hälsovården som nämns i paragraferna ändras till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

7 b §. Avgifter. Rättsskyddscentralen för hälsovården som nämns i paragraferna ändras till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

8 §. Tillsynsmyndigheter. I paragrafen föreslås ändringar som till innehållet motsvarar ändringarna i 3 § i socialvårdslagen.

11 §. Rätt att få upplysningar. Rättsskyddscentralen för hälsovården som nämns i paragrafen ändras till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

12 §. Inspektionsrätt. I paragrafen föreskrivs om inspektioner av verksamhetsenheter som används vid ordnandet av privat socialservice. De gällande bestämmelserna föreslås bli ändrade så att de till innehållet motsvarar de bestämmelser som föreslås i 55 § i socialvårdslagen. Bestämmelserna om inspektion som utförs av det kommunala organ som ansvarar för socialvården förblir dock oförändrade i paragrafen.

13 §. Handräckning. Det föreslås att en teknisk ändring görs i bestämmelsen till följd av de föreslagna ändringarna i 16 och 17 § så att det hänvisas till 16 § i stället för 17 §.

16 §. Föreskrifter och tvångsmedel. Enligt bestämmelserna i den gällande paragrafen kan länsstyrelsen meddela föreskrifter om avhjälpande av bristfälligheter eller missförhållanden samt bl.a. förelägga vite för att effektivisera den givna föreskriften. I den gällande 17 § föreskrivs om länsstyrelsernas rätt att avbryta eller förbjuda verksamhet som bedrivits i strid med bestämmelserna eller föreskrifterna. De nämnda bestämmelserna föreslås bli intagna i samma paragraf och samtidigt ändras så att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har motsvarande behörighet som länsstyrelserna och att bestämmelserna till sitt innehåll motsvarar de bestämmelser som föreslås i 56 § i socialvårdslagen.

17 §. Anmärkning och uppmärksamgörande. Det föreslås att nya bestämmelser om anmärkning och uppmärksamgörande ska tas in i lagen, vilka motsvarar de bestämmelser som föreslås i 57 § i socialvårdslagen.

1.4. Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

3 §. I paragrafen föreslås ändringar som till innehållet motsvarar ändringarna i 3 § i socialvårdslagen.

75—77 §. Det föreslås att det i stället för 75—77 § som tidigare upphävts genom lagarna 702/1982 och 26/1984 ska tas in nya motsvarande paragrafer med bestämmelser om tillsynsmyndigheternas inspektioner, föreskrifter och tvångsmedel samt möjligheten att ge administrativ ledning med samma innehåll som de bestämmelser som föreslås i 55—57 § i socialvårdslagen.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser och föreskrifter om ledande tjänstemän, kompetenskrav och nya anställningsförhållanden vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdas genom förordning av statsrådet. I verkets arbetsordning bestäms närmare om verkets organisation, interna arbetsfördelning, behandling och avgörande av ärenden samt om hur verksamheten i övrigt ska ordnas.

3. Ikraftträdande

Lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Lagarna om ändring av socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avses träda i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter får dock vidtas innan lagarna träder i kraft.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att även Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska vara tillsynsmyndighet i fråga om den kommunala och den privata socialvården. För närvarande svarar länsstyrelserna en-

samma för övervakningen. Till den del förslagen gäller den kommunala socialvården ska de föreslagna bestämmelsernas förhållande till den kommunala självstyrelsen enligt 121 § i grundlagen bedömas. Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. I förslaget är det dock inte fråga om några nya uppgifter som åläggs kommunerna, utan om övervakningen av de uppgifter som ålagts kommunerna i den gällande lagstiftningen och om organiseringen av den i statsförvaltningen. Enligt förslaget blir Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillsynsmyndighet vid sidan av länsstyrelserna på samma sätt som Rättskyddscentralen för hälsovården för närvarande är det i fråga om tillsynen över hälso- och sjukvården. En central del av verkets övervakningsuppgift består i att styra länsstyrelsernas övervakningsverksamhet så, att de principer och förfaringssätt och den beslutspraxis som iakttas vid övervakningen är enhetliga i hela landet.

Revideringen av bestämmelserna om tillsyn över socialvården hör också samman med att tillsynsmyndigheterna kan få möjlighet att bestämma att konstaterade brister ska avhjälpas och att förelägga vite samt, om bristerna inte avhjälpas inom utsatt tid, möjlighet att bestämma att verksamheten ska avbrytas. I de lagar om socialvården som ingår i propositionen föreslås dessutom bestämmelser om möjligheten att ge kommunen, samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för verksamheten en anmärkning eller uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas. De föreslagna bestämmelserna begränsar dock inte kommunernas möjlighet att ordna och genomföra sin verksamhet inom ramen för den gällande lagstiftningen, men de påföljder som tillsynsmyndigheterna kan använda sig av förtydligas. Avsikten med bestämmelserna om påföljder är att säkerställa verksamhetens kvalitet och därigenom tillgodose rättigheterna och säkerheten för dem som använder tjänsterna.

De föreslagna lagarna kränker sålunda inte den i grundlagen föreskrivna kommunala självstyrelsen så att de skulle begränsa kom-

muninvånarnas rätt att besluta om förvaltningen och ekonomin i den egna kommunen. Därför kan lagarna stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §*Ansvarsområde*

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är ett centralt ämbetsverk under social- och hälsovårdsministeriet som genom styrning och tillsyn ska främja tillgodeendet av rättsskyddet och tjänsternas kvalitet inom social- och hälsovården samt hanteringen av hälsorisker i levnadsmiljön och hos befolkningen.

2 §*Uppgifter*

Verket ska sköta följande:

1) den tillståndsförvaltning, styrning och tillsyn som föreskrivs för verket i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), folkhälsolagen (66/1972), lagen om företagshälsovård (1383/2001), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990), lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007), lagen om elektroniska recept (61/2007), socialvårdslagen (710/1982), lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996), lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), hälso-skyddslagen (763/1994), alkohollagen (1143/1994), kemikalielagen (744/1989), lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) och gentekniklagen (377/1995),

2) de uppgifter som ankommer på verket enligt bestämmelser i lagstiftningen om abort, sterilisering, rättspsykiatri, assisterad befruktning, användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål, medicinsk forskning och utredande av dödsorsak,

3) uppgifter som ankommer på verket enligt någon annan lag eller förordning.

Verket ska dessutom sköta de uppgifter som med stöd av den ovan avsedda lagstiftningen hör till dess ansvarsområde och som social- och hälsovårdsministeriet ålägger verket.

3 §*Nämnder*

Vid verket finns en nämnd för tillsyn över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, en nämnd för abort- och steriliseringsärenden samt en nämnd för rättspsykiatriska ärenden. Bestämmelser om tillsättandet av nämnderna, nämndernas sammansättning och uppgifter samt ordnandet av verksamheten i övrigt utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §*Ledning och beslutanderätt*

Verket leds av en överdirektör. Överdirektören avgör de ärenden som ankommer på verket, om det inte har föreskrivits eller i arbetsordningen bestämts att en nämnd eller en annan tjänsteman vid verket ska avgöra dem.

Överdirektören fastställer verkets arbetsordning.

5 §

Sakkunniga

Verket kan inom ramen för sin budget anlita sakkunniga och ingå avtal med myndigheter, sammanslutningar och privatpersoner om utförande av enskilda sakkunniguppdrag som hör till dess ansvarsområde. Närmare bestämmelser om permanenta sakkunniga utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verket kan utan hinder av bestämmelserna om sekretess bevilja de i 1 mom. avsedda myndigheterna, sammanslutningarna och personerna tillstånd att få upplysningar som är nödvändiga för att de uppgifter som avses i bestämmelsen ska kunna utföras.

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på de sakkunniga vid verket.

6 §

Utlämnande av uppgifter

Statliga och kommunala myndigheter samt andra offentligrättsliga sammanslutningar, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, patientskadenämnden, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, sammanslutningar eller inrättningar som bedriver service- eller sjukvårdsverksamhet samt apoteken är skyldiga att på begäran avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna ge verket de upplysningar och utredningar som behövs för utförandet av de uppgifter som avses i 2 §.

De i 1 mom. avsedda myndigheterna, sammanslutningarna och inrättningarna samt apoteken har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att även utan begäran från verket underrätta detta om en sådan omständighet som kan äventyra klient- eller patientsäkerheten eller sundheten eller säkerheten i levnadsmiljön eller hos befolkningen eller som kan inverka på bedömningen av tillförlitligheten hos den verksamhetsidkare som står under tillsyn.

Utan hinder av sekretessplikten har verket och länsstyrelserna rätt att till varandra lämna

ut sådana upplysningar och utredningar som behövs för utförandet av i 2 § avsedda uppgifter.

7 §

Närmare bestämmelser

Bestämmelser om ledande tjänstemän, behörighetsvillkor och nya anställningsförhållanden vid verket utfärdas genom förordning av statsrådet.

I verkets arbetsordning bestäms om verkets organisation, interna arbetsfördelning, behandling och avgörande av ärenden samt om hur verksamheten i övrigt ska ordnas.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . När det gäller de styrnings- och tillsynsuppgifter enligt socialvårdslagen, lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, vilka avses i 2 § 1 mom. 1 punkten, träder lagen dock i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna lag upphävs lagen av den 27 november 1992 om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992) och lagen av den 8 december 1994 om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994) jämte ändringar.

9 §

Övergångsbestämmelser

Efter att denna lag trätt i kraft avser hänvisningar till Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Rättsskyddscentralen för hälsovården som förekommer annanstans i lag eller förordning eller i beslut av statsrådet eller ett ministerium hänvisningar till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

När denna lag träder i kraft övergår ärenden som är anhängiga vid Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Rättsskyddscentralen för hälsovården samt ingångna avtal och förbindelser liksom de rät-

tigheter och skyldigheter som följer av dem till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården inrättas den 1 januari 2009 en tjänst som överdirektör. Efter inrättandet omfattas tjänsten av statstjänstemannalagen (750/1994). Tjänsten kan tillsättas innan denna lag har trätt i kraft. När denna lag träder i kraft indras de i statsbudgeten specificerade tjänsterna som överdirektör vid Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och vid Rättsskyddscentralen för hälsovården. Det krävs inte någon särskild grund eller tjänstemännens samtycke för indragningen. När tjänsterna upphör avslutas tjänsteförhållandena utan uppsägning.

Innan lagen träder i kraft kan social- och hälsovårdsministeriet inrätta ledande tjänster direkt under överdirektören och utnämna tjänstemän till tjänsterna första gången de tillsätts.

Personal i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande vid Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Rättsskyddscentralen för hälsovården samt motsvarande tjänster och uppgifter överförs vid ikraftträdandet av denna lag till verket. De visstidsanställda överförs för den tid visstidsanställningen gäller. För överföring av tjänster eller uppgifter inom pendlingsregionen behövs inte tjänstemännens eller arbetstagarnas samtycke. Anställda som överförs behåller de rättigheter och skyldigheter som vid överföringen gäller enligt deras anställningsförhållande och sin lön i euro. Om de uppgifter som hör till en tjänst ändras väsentligt och en ny tjänst inrättas i stället för den tidigare, kan den nya tjänsten tillsättas utan att den förklaras ledig.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 3 §, sådan den lyder i lag 93/1991, samt
fogas till lagen en ny 55 §, i stället för den 55 § som upphävts genom lag 736/1992 samt en ny 56 och en ny 57 §, i stället för den 56 och den 57 § som upphävts genom lag 813/2000, som följer:

3 §

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Inom länen planeras, styrs och övervakas socialvården av länsstyrelsen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av socialvården. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården socialvården i synnerhet när det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om skötseln av de uppgifter

som enligt denna lag hör till rikets förvaltningsmyndigheter i landskapet Åland utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen handräckning för utförandet av en inspektion.

Det ska föras protokoll över inspektionerna.

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid.

56 §

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av socialvården eller strider verksamheten i övrigt mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller att användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning ska förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen

(395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

57 §

Om det vid styrningen och övervakningen av socialvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 9 augusti 1996 om tillsyn över privat socialservice (603/1996) 7, 7 a, 7 b, 8, 11—13, 16 och 17 §, av dem 7, 7 a, 7 b och 11 § sådana de lyder i lag 691/2005, som följer:

7 §

Register över tillhandahållare av privat service

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna ska för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i denna lag samt för övervakning och statistikföring av verksamheten tillsammans föra ett riksomfattande informationssystem (*register över tillhandahållare av privat service*). I informationssystemet ingår som separata delar ett register över privata socialserviceproducenter samt ett register enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) över privata producenter av hälso- och sjukvårdstjänster och över självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården svarar för informationssystemets funktion.

Länsstyrelserna för in de uppgifter som avses i 5 § 3 mom. och 6 § 2 mom. i registret över tillhandahållare av privat service samt

1) uppgifter om förändringar i verksamheten,

2) uppgifter om brott mot denna lag och om överträdelse av bestämmelser, föreskrifter och förbud som utfärdats med stöd av den och om de påföljder som tillsynsmyndigheten beslutat om, uppgifter om tillsynsmyndighetens inspektioner och resultaten av dessa samt övriga uppgifter som behövs för övervakningen,

3) övriga uppgifter som behövs för handläggning och statistikföring av tillstånds- och

anmälningsärenden och som inte innehåller uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen (523/1999).

Kommunerna ska meddela länsstyrelsen uppgifter för registret.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är registeransvarig. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna får använda registeruppgifter i den omfattning deras uppgifter kräver det. Länsstyrelsen ansvarar för uppgifter som den fört in i registret och för att de uppgifter den inom sin behörighet lämnat ut är i enlighet med lagen. Förutom denna lag ska också personuppgiftslagen tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de uppgifter som ska införas i registret med stöd av 2 mom.

Uppgifterna om den som är verksam som socialserviceproducent, den ansvariga personen samt den som ansvarar för förändret av register avförs ur registret fem år efter det att den som införts i registret har upphört med verksamheten som socialserviceproducent eller ansvarig person.

7 a §

Utlämnande av uppgifterna ur registret över tillhandahållare av privat service samt uppgifternas offentlighet

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om användningen av uppgifterna får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrel-

serna, utöver vad som föreskrivs på något annat ställe i lagstiftningen, med hjälp av en teknisk anslutning ur registret över tillhandahållare av privat service

1) till Folkpensionsanstalten lämna ut de uppgifter om privata serviceproducenter inom socialvården som behövs vid beviljandet av sjukförsäkrings-, pensions- och handikappförmåner, samt

2) till forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården lämna ut sådana uppgifter om serviceproducenter enligt 5 och 6 § samt i 10 § avsedda verksamhetsberättelser som behövs för statistikändamål.

Före öppnandet av en teknisk anslutning ska den myndighet som ber om uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får dessutom när det gäller tillhandahållare av privat socialservice ur registret över privata serviceproducenter i ett allmänt datanät publicera och lämna ut namn eller firma, servicebransch samt alla verksamhetsenheters och verksamhetsställens adresser och andra kontaktuppgifter. För andra än självständiga yrkesutövare får det i ett allmänt datanät också finnas andra offentliga uppgifter om företagsverksamheten. En självständig yrkesutövare får dock förbjuda att hans eller hennes adress och övriga kontaktuppgifter publiceras.

På utlämnande av offentliga personuppgifter som inte sker i ett allmänt datanät tillämpas 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). När serviceproducenter eller självständiga yrkesutövare anmält att de upphör med verksamheten, får uppgifter om dem publiceras och lämnas ut i ett allmänt datanät i högst 12 månader efter det att länsstyrelsen har tagit emot anmälan.

7 b §

Avgifter

Tillstånd att producera socialservice och registrering av i 6 § avsedda anmälningar om verksamheten är avgiftsbelagda. Dessutom kan en årsavgift tas ut hos de serviceproducenter som fått ett i 5 § avsett tillstånd. När-

mare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av ministeriet med beaktande av vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) eller med stöd av den. Länsstyrelsen kan meddela närmare föreskrifter om betalningen av avgifterna.

Av årsavgifterna enligt 1 mom. ska länsstyrelserna betala Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården en andel som täcker kostnaderna för förandet av registret över tillhandahållare av privat service. Närmare bestämmelser om andelen till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdas genom den förordning av ministeriet som avses i 1 mom.

8 §

Tillsynsmyndigheter

Den allmänna styrningen och övervakningen av verksamhet som baserar sig på denna lag ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Tillsynen över de tjänster som avses i denna lag ankommer på behörig länsstyrelse samt på den kommun där tjänsterna tillhandahålls. Tillsynsmyndighet i kommunen är det organ som ansvarar för socialvården eller den tjänsteinnehavare som organet utsett.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid övervakningen av tjänsterna. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tjänsterna i synnerhet då det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Rätt att få upplysningar

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, länsstyrelserna och kommunerna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan avgift rätt att av socialserviceproducenterna få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

12 §

Inspektionsrätt

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en tjänsteproducents verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan dessutom av grundad anledning ålägga det kommunala organ som ansvarar för socialvården att inspektera verksamhetsenheten. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträddas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Det ska föras protokoll över inspektioner-

na.

Det kommunala organet ska omedelbart meddela länsstyrelsen om bristfälligheter eller missförhållanden som det fått kännedom om.

13 §

Handräckning

Polisen är skyldig att ge tillsynsmyndigheten handräckning för genomförandet av tillsynsuppgifter som avses i 11 och 12 § samt för verkställigheten av avbrytande av verksamhet eller förbud mot användning som avses i 16 §.

16 §

Föreskrifter och tvångsmedel

Om en privat socialserviceproducent inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet eller skyldighet att ansöka om tillstånd eller om brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten upptäcks i ordnandet eller genomförandet av socialservice eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller att användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning ska förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta serviceproducenten att iaktta det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iaktas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten be-

stämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården, ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

17 §

Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid ledningen och övervakningen av privat socialservice konstateras att serviceproducenten vid ordnandet eller genomfö-

randet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, och ärendet inte föranleder andra åtgärder, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen ge serviceproducenten eller den person som är ansvarig för dess socialservice en anmärkning för framtiden eller uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och med iakttagande av god förvaltningssed.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) 3 §, sådan den lyder i lagarna 96/1991, 1369/1996 och 414/2001, samt
fogas till lagen en ny 75 §, i stället för den 75 § som upphävts genom lag 26/1984 samt en ny 76 och en ny 77 §, i stället för den 76 och den 77 § som upphävts genom lag 702/1982, som följer:

3 §

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av specialomsorgerna ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Inom länet ankommer planeringen, styrningen och övervakningen av specialomsorgerna på länsstyrelsen. Hör ett specialomsorgsdistrikt till två eller flera län, ska länsstyrelserna samarbeta med varandra.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av specialomsorgerna. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården specialomsorgerna i synnerhet då det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Sakkunnigt ämbetsverk för specialomsorgerna om utvecklingsstörda är [forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården], om vilken bestäms i [lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/1992)].

75 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns

grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen ska utan hinder av sekretessbestämmelserna läggas fram vid inspektionen. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen handräckning för utförandet av en inspektion.

Det ska föras protokoll över inspektionerna.

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid.

76 §

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av specialomsorgerna om utvecklingsstörda eller strider verksamheten i övrigt mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta kommunen eller samkommunen att

iaktta det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iaktas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

77 §

Om det vid styrningen och övervakningen av specialomsorgerna om utvecklingsstörda konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iaktas.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 . förutsätter får vidtas innan lagen träder i
Åtgärder som verkställigheten av lagen kraft.

Helsingfors den 15 september 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallelltexter*

2.

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 3 §, sådan den lyder i lag 93/1991, samt
fogas till lagen en ny 55 §, i stället för den 55 § som upphävts genom lag 736/1992 samt en ny 56 och en ny 57 §, i stället för den 56 och den 57 § som upphävts genom lag 813/2000, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården inom länet ankommer på länsstyrelsen.

Föreslagen lydelse

3 §

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Inom länen planeras, styrs och övervakas socialvården av länsstyrelsen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av socialvården. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården socialvården i synnerhet när det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävig att behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan

Om skötseln av de uppgifter som enligt denna lag hör till rikets förvaltningsmyndigheter i landskapet Åland stadgas genom förordning.

vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om skötseln av de uppgifter som enligt denna lag hör till rikets förvaltningsmyndigheter i landskapet Åland utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen handräckning för utförandet av en inspektion.

Det ska föras protokoll över inspektionerna.

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid.

56 §

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i

ordnandet eller genomförandet av socialvården eller strider verksamheten i övrigt mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller att användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning ska förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

57 §

Om det vid styrningen och övervakningen av socialvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen ge kommunen eller sam-

kommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om tillsyn över privat socialservice**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen av den 9 augusti 1996 om tillsyn över privat socialservice (603/1996) 7, 7 a, 7 b, 8, 11—13, 16 och 17 §, av dem 7, 7 a, 7 b och 11 § sådana de lyder i lag 691/2005, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Register över tillhandahållare av privat service

Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna skall för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i denna lag samt för övervakning och statistikföring av verksamheten tillsammans driva ett riksomfattande informationssystem (*register över tillhandahållare av privat service*). I informationssystemet ingår som separata delar ett register över privata socialserviceproducenter samt ett register enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) över privata producenter av hälso- och sjukvårdstjänster och över självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården. Rättsskyddscentralen för hälsovården svarar för informationssystemets funktion.

Länsstyrelserna för in de uppgifter som avses i 5 § 3 mom. och 6 § 2 mom. i registret över tillhandahållare av privat service samt

- 1) uppgifter om förändringar i verksamheten,
- 2) uppgifter om brott mot denna lag och om överträdelse av bestämmelser, föreskrifter och förbud som utfärdats med stöd av den och om de påföljder som tillsynsmyndigheten beslutat om, uppgifter om tillsynsmyndighetens inspektioner och resulta-

Föreslagen lydelse

7 §

Register över tillhandahållare av privat service

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna ska för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i denna lag samt för övervakning och statistikföring av verksamheten tillsammans föra ett riksomfattande informationssystem (*register över tillhandahållare av privat service*). I informationssystemet ingår som separata delar ett register över privata socialserviceproducenter samt ett register enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) över privata producenter av hälso- och sjukvårdstjänster och över självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården. *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* svarar för informationssystemets funktion.

Länsstyrelserna för in de uppgifter som avses i 5 § 3 mom. och 6 § 2 mom. i registret över tillhandahållare av privat service samt

- 1) uppgifter om förändringar i verksamheten,
- 2) uppgifter om brott mot denna lag och om överträdelse av bestämmelser, föreskrifter och förbud som utfärdats med stöd av den och om de påföljder som tillsynsmyndigheten beslutat om, uppgifter om tillsynsmyndighetens inspektioner och resulta-

ten av dessa samt övriga uppgifter som behövs för övervakningen,

3) övriga uppgifter som behövs för handläggning och statistikföring av tillstånds- och anmälningsärenden och som inte innehåller uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen (523/1999).

Kommunerna skall meddela länsstyrelsen uppgifter för registret.

Rättsskyddscentralen för hälsovården är registeransvarig. Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna får använda registeruppgifter i den omfattning deras uppgifter kräver det. Länsstyrelsen ansvarar för uppgifter som den fört in i registret och för att de uppgifter den inom sin behörighet lämnat ut är i enlighet med lagen. Förutom denna lag skall också personuppgiftslagen tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som skall införas i registret med stöd av 2 mom.

Uppgifterna om den som är verksam som socialserviceproducent, den ansvariga personen samt den som ansvarar för förandet av register avförs ur registret fem år efter det att den som införts i registret har upphört med verksamheten som socialserviceproducent eller ansvarig person.

7 a §

Utlämnande av uppgifterna ur registret över tillhandahållare av privat service samt uppgifternas offentlighet

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om användningen av uppgifterna får Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna, utöver vad som föreskrivs på något annat ställe i lagstiftningen, med hjälp av en teknisk anslutning ur registret över tillhandahållare av privat service

1) till Folkpensionsanstalten lämna ut de uppgifter om privata serviceproducenter inom socialvården som behövs vid beviljandet av sjukförsäkrings-, pensions- och handikappförmåner, samt

ten av dessa samt övriga uppgifter som behövs för övervakningen,

3) övriga uppgifter som behövs för handläggning och statistikföring av tillstånds- och anmälningsärenden och som inte innehåller uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen (523/1999).

Kommunerna ska meddela länsstyrelsen uppgifter för registret.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är registeransvarig. *Tillstånds- och tillsynsverket* för social- och hälsovården och länsstyrelserna får använda registeruppgifter i den omfattning deras uppgifter kräver det. Länsstyrelsen ansvarar för uppgifter som den fört in i registret och för att de uppgifter den inom sin behörighet lämnat ut är i enlighet med lagen. Förutom denna lag ska också personuppgiftslagen tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de uppgifter som ska införas i registret med stöd av 2 mom.

Uppgifterna om den som är verksam som socialserviceproducent, den ansvariga personen samt den som ansvarar för förandet av register avförs ur registret fem år efter det att den som införts i registret har upphört med verksamheten som socialserviceproducent eller ansvarig person.

7 a §

Utlämnande av uppgifterna ur registret över tillhandahållare av privat service samt uppgifternas offentlighet

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om användningen av uppgifterna får *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* och länsstyrelserna, utöver vad som föreskrivs på något annat ställe i lagstiftningen, med hjälp av en teknisk anslutning ur registret över tillhandahållare av privat service

1) till Folkpensionsanstalten lämna ut de uppgifter om privata serviceproducenter inom socialvården som behövs vid beviljandet av sjukförsäkrings-, pensions- och handikappförmåner, samt

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2) till forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården lämna ut sådana uppgifter om serviceproducenter enligt 5 och 6 § samt i 10 § avsedda verksamhetsberättelser som behövs för statistikändamål.

Före öppnandet av en teknisk anslutning skall den myndighet som ber om uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Rättsskyddscentralen för hälsovården får dessutom när det gäller tillhandahållare av privat socialservice ur registret över privata serviceproducenter i ett allmänt datanät publicera och lämna ut namn eller firma, servicebransch samt alla verksamhetsenheters och verksamhetsställens adresser och andra kontaktuppgifter. För andra än självständiga yrkesutövare får i ett allmänt datanät också finnas andra offentliga uppgifter om företagsverksamheten. En självständig yrkesutövare får dock förbjuda att hans eller hennes adress och övriga kontaktuppgifter publiceras.

På utlämnande av offentliga personuppgifter som inte sker i ett allmänt datanät tillämpas 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). När serviceproducenter eller självständiga yrkesutövare anmält att de upphör med verksamheten, får uppgifter om dem publiceras och lämnas ut i ett allmänt datanät i högst 12 månader efter det att länsstyrelsen har tagit emot anmälan.

7 b §

Avgifter

Tillstånd att producera socialservice och registrering av i 6 § avsedda anmälningar om verksamheten är avgiftsbelagda. Dessutom kan en årsavgift tas ut hos de serviceproducenter som fått ett i 5 § avsett tillstånd. Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av *inrikesministeriet* med beaktande av vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) eller med stöd av den. Länsstyrelsen kan meddela närmare föreskrifter om betalningen av avgifterna.

Av årsavgifterna enligt 1 mom. skall läns-

2) till forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården lämna ut sådana uppgifter om serviceproducenter enligt 5 och 6 § samt i 10 § avsedda verksamhetsberättelser som behövs för statistikändamål.

Före öppnandet av en teknisk anslutning ska den myndighet som ber om uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får dessutom när det gäller tillhandahållare av privat socialservice ur registret över privata serviceproducenter i ett allmänt datanät publicera och lämna ut namn eller firma, servicebransch samt alla verksamhetsenheters och verksamhetsställens adresser och andra kontaktuppgifter. För andra än självständiga yrkesutövare får det i ett allmänt datanät också finnas andra offentliga uppgifter om företagsverksamheten. En självständig yrkesutövare får dock förbjuda att hans eller hennes adress och övriga kontaktuppgifter publiceras.

På utlämnande av offentliga personuppgifter som inte sker i ett allmänt datanät tillämpas 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). När serviceproducenter eller självständiga yrkesutövare anmält att de upphör med verksamheten, får uppgifter om dem publiceras och lämnas ut i ett allmänt datanät i högst 12 månader efter det att länsstyrelsen har tagit emot anmälan.

7 b §

Avgifter

Tillstånd att producera socialservice och registrering av i 6 § avsedda anmälningar om verksamheten är avgiftsbelagda. Dessutom kan en årsavgift tas ut hos de serviceproducenter som fått ett i 5 § avsett tillstånd. Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av ministeriet med beaktande av vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) eller med stöd av den. Länsstyrelsen kan meddela närmare föreskrifter om betalningen av avgifterna.

Av årsavgifterna enligt 1 mom. ska läns-

styrelserna betala Rättsskyddscentralen för hälsovården en andel som täcker kostnaderna för förändring av registret över tillhandahållare av privat service. Närmare bestämmelser om andelen till Rättsskyddscentralen för hälsovården utfärdas genom den förordning av inrikesministeriet som avses i 1 mom.

styrelserna betala *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* en andel som täcker kostnaderna för förändring av registret över tillhandahållare av privat service. Närmare bestämmelser om andelen till *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* utfärdas genom den förordning av ministeriet som avses i 1 mom.

8 §

Tillsynsmyndigheter

Den allmänna styrningen och övervakningen av verksamhet som baserar sig på denna lag ankommer på vederbörande ministerium.

Tillsynen över de tjänster som avses i denna lag ankommer på behörig länsstyrelse samt på den kommun där tjänsterna tillhandahålls. Tillsynsmyndighet i kommunen är det organ som ansvarar för socialvården eller den tjänsteinnehavare som organet utsett.

8 §

Tillsynsmyndigheter

Den allmänna styrningen och övervakningen av verksamhet som baserar sig på denna lag ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Tillsynen över de tjänster som avses i denna lag ankommer på behörig länsstyrelse samt på den kommun där tjänsterna tillhandahålls. Tillsynsmyndighet i kommunen är det organ som ansvarar för socialvården eller den tjänsteinnehavare som organet utsett.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid övervakningen av tjänsterna. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tjänsterna i synnerhet då det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävigt att behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

11 §

*Rätt att få upplysningar**Rätt att få upplysningar*

Rättsskyddscentralen för hälsovården, länsstyrelserna och kommunerna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan avgift rätt att av socialserviceproducenterna få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, länsstyrelserna och kommunerna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan avgift rätt att av socialserviceproducenterna få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

12 §

12 §

*Inspektionsrätt**Inspektionsrätt*

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till en verksamhetsenhet som används vid ordnande av serviceverksamheten och att inspektera den.

Länsstyrelsen kan begära att det organ som ansvarar för kommunens socialvård skall inspektera verksamhetsenheten.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en tjänsteproducents verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan dessutom av grundad anledning ålägga det kommunala organ som ansvarar för socialvården att inspektera verksamhetsenheten. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträddas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Det ska föras protokoll över inspektio-

Det kommunala organet skall omedelbart underrätta länsstyrelsen om bristfälligheter eller missförhållanden som kommit till dess kännedom.

13 §

Handräckning

Polisen är skyldig att ge tillsynsmyndigheten handräckning för fullgörande av den tillsynsuppgift som avses i 11 och 12 §§ samt för verkställigheten av avbrytande och verksamhetsförbud som avses i 17 §.

16 §

Föreskrifter och tvångsmedel

Om en privat socialserviceproducent inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet eller skyldighet att ansöka om tillstånd eller om det i tillhandahållandet av socialservice som avses i denna lag upptäcks bristfälligheter eller missförhållanden, skall länsstyrelsen meddela föreskrifter om fullgörande av anmälnings- eller tillståndsskyldigheten eller om avhjälpande av bristfälligheterna eller missförhållandena och samtidigt sätta ut en tid inom vilken de behövliga åtgärderna skall vidtas.

Länsstyrelsen har rätt att, vid vite eller vid äventyr att serviceverksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller del därav förbjuds, förplikta den som saken gäller att iakttä de föreskrifter som anges i 1 mom.

nerna.

Det kommunala organet ska omedelbart meddela länsstyrelsen om bristfälligheter eller missförhållanden som det fått kännedom om.

13 §

Handräckning

Polisen är skyldig att ge tillsynsmyndigheten handräckning för genomförandet av tillsynsuppgifter som avses i 11 och 12 § samt för verkställigheten av avbrytande av verksamhet eller förbud mot användning som avses i 16 §.

16 §

Föreskrifter och tvångsmedel

Om en privat socialserviceproducent inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet eller skyldighet att ansöka om tillstånd eller om brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten upptäcks i ordnandet eller genomförandet av socialservice eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag, kan *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. *Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller att användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning ska förbjudas omedelbart.*

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta serviceproducenten att iakttä det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användning-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

en av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården, ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

17 §

Avbrytande och förbud

Om verksamheten har bedrivits i strid med denna lag eller med stadganden eller föreskrifter som meddelas med stöd av den, har länsstyrelsen rätt att avbryta verksamheten helt eller delvis eller att förbjuda användningen av en verksamhetsenhet eller del därav tills bristfälligheten eller missförhållandet har avhjälpits.

17 §

Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid ledningen och övervakningen av privat socialservice konstateras att serviceproducenten vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, och ärendet inte föranleder andra åtgärder, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen ge serviceproducenten eller den person som är ansvarig för dess socialservice en anmärkning för framtiden eller uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och med iakttagande av god förvaltningssed.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) 3 §, sådan den lyder i lagarna 96/1991, 1369/1996 och 414/2001, samt
fogas till lagen en ny 75 §, i stället för den 75 § som upphävts genom lag 26/1984 samt en ny 76 och en ny 77 §, i stället för den 76 och den 77 § som upphävts genom lag 702/1982, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av specialomsorgerna ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

2 mom. har upphävts genom L 1369/1996.

Inom länet ankommer planeringen, ledningen och övervakningen av specialomsorgerna på länsstyrelsen. Hör ett specialomsorgsdistrikt till två eller flera län, skall länsstyrelserna samarbeta med varandra.

Föreslagen lydelse

3 §

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av specialomsorgerna ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Inom länet ankommer planeringen, styrningen och övervakningen av specialomsorgerna på länsstyrelsen. Hör ett specialomsorgsdistrikt till två eller flera län, ska länsstyrelserna samarbeta med varandra.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av specialomsorgerna. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården specialomsorgerna i synnerhet då det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera län eller hela landet,

3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som länsstyrelsen är jävlig att

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Sakkunnigt ämbetsverk för specialomsorgerna om utvecklingsstörda är forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, om vilken bestäms i lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/1992).

behandla.

Bestämmelser om en närmare arbetsfördelning mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelserna vid styrningen och övervakningen kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Sakkunnigt ämbetsverk för specialomsorgerna om utvecklingsstörda är [forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården], om vilken bestäms i [lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/1992)].

75 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga länsstyrelsen att förrätta en inspektion. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen ska utan hinder av sekretessbestämmelserna läggas fram vid inspektionen. Därtill ska inspektören utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträddas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen handräckning för utförandet av en inspektion.

Det ska föras protokoll över inspektionerna.

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll

som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid.

76 §

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av specialomsorgerna om utvecklingsstörda eller strider verksamheten i övrigt mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen förordna att de ska avhjälpas. När förordnande ges ska det bestämmas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen kan förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta det förordnande som avses i 1 mom. vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av länsstyrelsen om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) eller i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (1505/1994). Läkemedelsverket ansvarar för övervakningen av denna verksamhet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller länsstyrelsen i sin övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen eller i produkter eller utrustning för hälso- och sjukvården ska Läkemedelsverket underrättas om dessa.

77 §

Om det vid styrningen och övervakningen av specialomsorgerna om utvecklingsstörda konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och länsstyrelsen kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens eller länsstyrelsens anmärkning eller uppmärksamgörande enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
